

Dalton Dokkum®

PTA
2022 – 2024
HAVO

HAVO
Klas 4: 2022-2023
Klas 5: 2023-2024

Inleiding

Aan de leerlingen,

Je bent nog maar net gestart in klas 4 en nu al wordt het serieus: dit boekje gaat over het examen. In de komende twee jaar bouw je je resultaten op en sluit je het af met het centraal schriftelijk examen.

Hierbij krijg je het examenreglement en het officiële programma van toetsing en afsluiting. Dit korten we af met PTA. In dit boekje staat precies beschreven wat je moet doen om aan alle eisen te voldoen, die er zijn om het diploma 'HAVO' te behalen. Maar er staat vooral ook in wat de school moet doen en aan welke regels we ons moeten houden voor de inspectie.

Het boekje gaat over een periode van twee jaar en is bedoeld om duidelijkheid te geven over alle regels voor de examenkandidaten, maar ook voor ons als leraren.

We wensen je een succesvolle examenperiode toe en we hopen (en verwachten) aan het einde hiervan je een mooi diploma te mogen geven.

Namens het Team van Dalton Dokkum,

September 2022

Arie van Barneveld
Veronique Klop
Eline Lems
De examencommissie

Inhoud

Inleiding	2
Leeswijzer.....	5
DEEL 1 ALGEMEEN	6
Het examen.....	7
Schoolexamen.....	7
Toetsweken.....	7
Herkansen en inhalen	7
Absentie	7
Onregelmatigheden	8
Verlengd mondeling.....	8
Hulpmiddelen.....	8
Examendossier	8
Beoordeling extra vakken	8
CKV	8
Maatschappijleer	9
Lichamelijke opvoeding.....	9
Rekentoets	9
Profielwerkstuk	9
Praktische opdrachten	9
Centraal eindexamen.....	9
Uitslag examen.....	10
Diploma en cijferlijst	11
Cijferlijst voor vrijstelling	11
Afwijking wijze van examineren.....	11
Herkansing centraal examen.....	12
Bewaarduur examenwerk.....	12
Afspraken examendocenten	12
Belangrijke data	13
Contactpersonen en instellingen	14
DEEL 2 - DE VAKKEN	15
Aardrijkskunde	17
Bedrijfseconomie	19
Biologie	20
BSM	21
CKV	22

Duits	23
Economie	24
Engels	25
Geschiedenis	26
Kunst Algemeen	27
Kunst beeldend	28
Lichamelijke opvoeding.....	29
Maatschappijleer	30
Natuurkunde	31
Nederlands.....	32
Rekenen	34
Scheikunde.....	35
Wiskunde A	36
Wiskunde B	38
DEEL 3 – HET EXAMENREGLEMENT	40
Hoofdstuk 1: Algemene bepalingen.....	41
Hoofdstuk 2: Inhoud van het eindexamen.....	42
Hoofdstuk 3: Regeling van het eindexamen	44
Hoofdstuk 4: Centraal examen	49
Hoofdstuk 5: Uitslag, herkansing en diplomering.....	50
Hoofdstuk 6: Overige bepalingen	53

Leeswijzer

Dit boekje bevat drie onderdelen:

- Deel 1: PTA - algemeen
In dit eerste deel vind je de regels zoals die gelden voor het schoolexamen en het centraal schriftelijke examen en wat je rechten en plichten zijn.

- Deel 2: PTA per vak
In het tweede deel staat per vak beschreven wat er van je wordt gevraagd.

- Deel 3: Het Examenreglement
Het derde deel is het officiële examenreglement: hierin staan de formele regels beschreven. Waar mogelijk wordt verwezen naar het programma van toetsing en afsluiting.

Het examenreglement en het PTA zijn met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Aan de tekst kunnen echter geen rechten worden ontleend. Hiervoor geldt het officiële examenbesluit. Dit is beschikbaar via www.eindexamen.nl. Bij twijfel over de regels kun je het beste naar de examensecretaris stappen.

Als je het om welke reden dan ook, niet eens bent met de vastgestelde eindcijfers van het schoolonderzoek, kun je tot woensdag 17 april 2024 voor 12.00 uur schriftelijk bezwaar maken per aangetekende brief bij de directeur. Uiteraard is dit de laatste stap: eerst ga je naar je docent en eventueel de examensecretaris, zodat er snel oplossingen gezocht kunnen worden. In gevallen waarin deze regeling niet voorziet of onduidelijk is, beslist de directeur.

Wanneer je het niet eens bent met een beslissing van de directeur, kan jij of je ouders in beroep gaan bij de commissie van beroep. Deze bestaat uit een andere schooldirecteur van Piter Jelles, een beleidsmedewerker van Piter Jelles en een MR- lid, uit bij voorkeur de oudergeleding.

Dit programma van Toetsing en Afsluiting geldt voor het cursusjaar 2022-2024:

Klas 4 havo, 2022 – 2023

Klas 5 havo, 2023 – 2024

September 2022,

Veronique Klop

Eline Lems

Arie van Barneveld

DEEL 1 ALGEMEEN

Programma van toetsing en afsluiting

Het examen

Het totale examen duurt twee jaar en bestaat uit de volgende onderdelen:
Het schoolexamen (waarin ook een Profielwerkstuk)
De extra vakken lo, kunstvakken, maatschappijleer
Het centraal schriftelijk (het 'eindexamen')

Schoolexamen

Je maakt voor het schoolexamen schriftelijke of mondelinge tentamens. Ook een practicum kan daarbij horen. De resultaten tellen mee bij het eindcijfer van het schoolexamen. Per vak worden deze onderdelen apart benoemd in het PTA. Ook wordt het Profielwerkstuk als een onderdeel van het schoolexamen aangemerkt.

Toetsweken

Leerjaar 4H:

Toetsweek 1	Vanaf maandag 07 november 2022
Toetsweek 2	Vanaf maandag 23 januari 2023
Toetsweek 3	Vanaf maandag 27 maart 2023
Toetsweek 4	Vanaf maandag 26 juni 2023

Leerjaar 5H:

Toetsweek 5,6,7 Deze toetsweken voor 23-24 worden in september 2023 vastgesteld.

Herkansen en inhalen

Leerlingen hebben per periode recht op één herkansing. Voor de voorexamenklassen en de examenklassen mag er dus na iedere toetsweek één toetsweektoets herkanst worden. Dit betekent dat een leerling uit de voorexamenklas in totaal 4 toetsweektoetsen mag herkansen. Voor een leerling uit de examenklas geldt dat er in totaal 3 toetsweektoetsen herkanst mogen worden.

Alle schriftelijke toetsen die tijdens de toetsweken worden afgenomen en volgens het PTA in aanmerking komen voor een herkansing, zijn herkansbaar. Als een leerling tijdens een toetsweek een toets mist en deze leerling geoorloofd afwezig was, dan moet de leerling deze toets op een daarvoor aangewezen moment inhalen. De leerling verspeelt hierdoor niet het recht op herkansing.

Wanneer een leerling een toets mist en deze leerling ongeoorloofd afwezig was, heeft deze leerling geen recht meer op een herkansing.

Wanneer toetsen worden gemist, dan wordt de keuze voor herkansingen beperkter. Voor zowel herkansen als inhalen van toetsweektoetsen geldt dat de leerling zich volgens de door de administratie verstrekte inschrijvingsprocedure opgeeft. Gaat het om een toets die buiten de toetsweek om is afgenomen, dan regelt de leerling met de docent een moment om de toets in te halen. Het resultaat moet voor het einde van volgende periode in SOMToday staan.

Absentie

Wanneer je ziek bent of met een andere reden echt niet op school kan komen, bellen je ouders voor het examen of schoolonderzoek met school en melden dit aan de directeur, deelschoolleider of examensecretaris. Als er niet gebeld wordt, ben je onwettig afwezig. Dit kan betekenen dat je uitgesloten kan worden van verdere deelname aan het schoolexamen. Zodra je weer op school bent, moet je meteen contact opnemen met de examensecretaris. Deze zal in overleg met de docenten voor de desbetreffende vakken een nieuwe datum vaststellen voor het gemiste examen. Soms kan een door ziekte gemist examen vervangen worden door een mondeling examen of omgekeerd.

Onregelmatigheden

Indien je je aan enige onregelmatigheid schuldig maakt (bijvoorbeeld afkijken) of afwezig bent zonder geldige reden, kan de schooldirecteur de volgende maatregelen nemen:

- het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan één of meer toetsen van het schoolexamen of centraal examen;
- het ongeldig verklaren van één of meer toetsen van het reeds afgelegde deel van het schoolexamen of centraal examen.
- Gemiste toetsen van het schoolexamen moeten voor de gestelde datum afgerond zijn anders vervalt deelname aan het centraal examen.
- het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in door de schooldirecteur aan te wijzen onderdelen.

Verlengd mondeling

Zowel jij als de docent kunnen bij de directeur een verlenging aanvragen van het mondelinge schoolexamen. Deze beslist, in overleg met de docent-examinator. Zowel de examinator als de leerling moeten dit verzoek binnen 1 werkdag na het mondeling schoolexamen schriftelijk indienen bij de secretaris van de examencommissie. Het verlengd mondelinge examen, dat niet langer duurt dan het oorspronkelijke examen, wordt zo spoedig mogelijk afgenomen. Het cijfer wordt afgeleid uit het resultaat behaald op het oorspronkelijke schoolexamen en het verlengd examen samen.

Hulpmiddelen

Bij de (school)examens mag je alleen goedgekeurde rekenmachines gebruiken. De meeste rekenmachines geven geen problemen. Vraag je docent er even naar. Met name programmeerbare rekenmachines zijn vaak verboden. Mededelingen over overige hulpmiddelen zoals woordenboeken en een tabellenboek worden vooraf aan het examen bekend gemaakt.

Examendossier

Alle schoolexamenresultaten die je haalt, worden gebundeld in het examendossier. Het dossier is een overzicht van alle afgelegde toetsen, uitgevoerde opdrachten en behaalde resultaten.

Het examendossier bevat:

- de resultaten van het schoolexamen;
- de extra vakken van het derde leerjaar, namelijk:
 - Maatschappijleer
 - Kunstvakken
 - Lichamelijke Oefening

Beoordeling extra vakken

De extra vakken moeten als volgt worden afgesloten:

- het eindcijfer voor elk van deze vakken is niet lager dan 5,5.
- indien het eindcijfer lager is dan 5,5, wordt in overleg met de docent bepaalt welke onderdeel of -delen opnieuw moeten worden gedaan.
- De extra vakken die in het 3e leerjaar afgesloten worden tellen mee voor de overgang en het examen dossier.

CKV

Ckv is een verplicht examenonderdeel en moet voldoende worden afgesloten, vóór de laatste rapportvergadering van klas 3. Kern van het examenonderdeel Ckv is dat je deelneemt aan tenminste 4 kunstzinnige of culturele activiteiten en daarvan 4 praktische opdrachten/verwerkingen maakt. De activiteiten vinden plaats binnen en buiten de school, bijvoorbeeld een bezoek aan het theater.

Maatschappijleer

Maatschappijleer wordt in klas 3 afgesloten en geldt als volwaardig examenvak mee bij de 'zak-slaag regeling': je krijgt er dus ook een cijfer voor! Het vak maatschappijleer moet afgesloten worden met een voldoende.

Lichamelijke opvoeding

Het examenprogramma bevat

- de kerndoelen van de basisvorming
- sportoriëntatie- en keuze
- de eindtermen tik- en afgooispelen
- zelfverdediging voor meisjes en jongens.

Als je het vak niet kan volgen op bijvoorbeeld medische gronden, kan je een vrijstelling aanvragen bij de directeur. Lichamelijke opvoeding wordt afgesloten met een 'voldoende' of 'goed'.

Rekentoets

Voor leerlingen die geen eindexamen doen in het vak wiskunde is het van belang dat het vervolgonderwijs kan zien wat het rekenniveau van een leerling is. Daarom is er voor deze groep leerlingen in vmbo en havo (2F voor vmbo, 3F voor havo) een schoolexamen rekenen. Dit examen moet gebaseerd zijn op de referentieniveaus. De afnamevorm en het aantal examens bepaalt de school zelf. Het resultaat voor het schoolexamen rekenen telt niet mee in de uitslag, maar wordt vermeld op een bijlage bij de cijferlijst.

Profielwerkstuk

Het Profielwerkstuk is één van de verplichte onderdelen van het schoolexamen Het Profielwerkstuk kan als de meesterproef van deze leerweg gezien worden. Vaardigheden in combinatie met kennis en inzicht staan bij het Profielwerkstuk centraal. Je kunt een thema kiezen dat binnen je eigen profiel past en zo mogelijk aansluit bij de stage in de derde klas. Het thema kan verbonden zijn met één of meerdere specifieke vakken, maar het kan ook gericht zijn op een vervolgopleiding of beroep. Het Profielwerkstuk omvat minimaal 20 uur en moet in het vierde jaar gemaakt worden en voor de herfstvakantie afgerond zijn. Je wordt door twee docenten op zowel het proces als het product beoordeeld met een 'onvoldoende' 'voldoende' of 'goed'. 'Onvoldoende' betekent simpelweg dat het Profielwerkstuk nog niet afgerond is, de docent bepaalt de datum voor de herkansing.

Praktische opdrachten

Bij alle vakken komen praktische opdrachten voor, waarbij zowel het proces als het product wordt beoordeeld. Je kunt de praktische opdracht de vorm geven van een product of werkstuk of een presentatie. Elke kandidaat moet ten minste twee praktische opdrachten van ten minste tien uur hebben uitgevoerd. Zie voor beoordeling het PTA per vak.

Centraal eindexamen

Alle vakken kennen een centraal examen behalve drie beschermde vakken: maatschappijleer, kunstvakken en lichamelijke opvoeding. Het centrale eindexamen bestaat meestal alleen uit een centraal schriftelijk examen, een toets waarbij je vragen en opdrachten schriftelijk of eventueel met ict beantwoordt. Een examen duurt 120 minuten.

Regels en gegevens voor de eindexamenkandidaten.

- Na inlevering van alle schoolonderzoekcijfers bij de inspectie kun je deelnemen aan het Centraal Schriftelijk Examen (CSE).
- De Binasboekjes en tabellen moeten, evenals de rekenmachines, aan het begin van elke zitting voor controle door een toezichthouder worden klaargelegd.

- Voor alle hulpmiddelen (potlood, pen, gum, passer, driehoek, rekenmachine, enz.) geldt, dat je tijdens het examen niet van anderen mag lenen.
- Het gebruik van correctiemiddelen, zoals Tipp-Ex en tape is verboden.
- Het meenemen in de examenzaal van jassen, tassen, mobiele telefoons en etuis is niet toegestaan.
- De examenroosters geven aan waar je moet zijn en hoe laat. (Het is verstandig van te voren de gegevens ook nog eens apart op een kalender of in je agenda te zetten en ze thuis door te geven!)
- Het is erg belangrijk, dat iedereen ruim op tijd aanwezig is; zorg dat je minstens 10 minuten voor het begin van een examen aanwezig bent, toegang tot het examen is tot maximaal een ½ uur na aanvang toegestaan. Gemiste tijd wordt niet gecompenseerd.
- Je krijgt geen uitstel van je examen. Tests, rijexamens of keuringen die samenvallen met examens moet je verzetten.
- Binnen 1 uur na aanvang van een examen mogen de kandidaten het lokaal niet verlaten.
- Opgaven mogen pas na afloop van het examen meegenomen worden.

Uitslag examen

1. De kandidaat die het eindexamen van een leerweg in het vmbo heeft afgelegd, is geslaagd indien:
 - a. het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is;
 - b. hij voor het vak Nederlandse taal als eindcijfer 5 of meer heeft behaald;
 - c. hij de rekentoets heeft afgelegd in het geval geen wiskunde in het pakket gekozen is;
 - d. hij onverminderd onderdeel b:
 1. Voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of meer en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;
 2. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald; of
 3. voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald;
 - e. hij voor de vakken lichamelijke opvoeding en het kunstvak uit het gemeenschappelijk deel alsmede voor de maatschappelijke stage de kwalificatie «voldoende» of «goed» heeft behaald;
 - f. als het een eindexamen gemengde of theoretische leerweg betreft: hij voor het Profielwerkstuk de kwalificatie «voldoende» of «goed» heeft behaald.
2. Zodra de eindcijfers en indien mogelijk de uitslag zijn vastgesteld, maakt de directeur deze schriftelijk aan de kandidaat bekend, onder mededeling van het in artikel 13 bepaalde. De uitslag is de definitieve uitslag indien artikel 13, eerste lid, geen toepassing vindt.

Diploma en cijferlijst

1. Je krijgt van de schooldirecteur of zijn vervanger op grond van de definitieve uitslag van het eindexamen een cijferlijst waarop, voor zover van toepassing, zijn vermeld:
 - de cijfers voor het schoolexamen en de cijfers voor het centraal examen;
 - het thema van het Profielwerkstuk, alsmede de beoordeling van het Profielwerkstuk;
 - de beoordeling van het kunstvak en het vak lichamelijke opvoeding uit het gemeenschappelijk deel van de leerweg vmbo-t;
 - de eindcijfers voor de examenvakken;
 - de uitslag van het eindexamen
2. De schooldirecteur reikt je, op grond van de definitieve uitslag van het examen het diploma uit als je geslaagd bent. Op het diploma vmbo is de leerweg vermeld waarop de uitslag is gebaseerd.
3. Indien je in meer vakken examen hebt afgelegd dan in de vakken die tenminste samen een eindexamen vormen, worden de vakken die niet bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken, op de cijferlijst vermeld.
4. De schooldirecteur en de betrokken secretaris van het eindexamen tekenen de diploma's en de cijferlijsten.

Cijferlijst voor vrijstelling

Als je definitief bent afgewezen voor het eindexamen vmbo én de school verlaat, krijg je van de schooldirecteur of deelschoolleider een cijferlijst. Op dit cijferlijst staat vermeld (voor zover van toepassing): het vak of de vakken waarvoor je een eindcijfer 6 of meer hebt behaald, en het thema van het Profielwerkstuk, voor zover beoordeeld met "goed" of "voldoende".

Duplicaten van afgegeven cijferlijsten worden niet verstrekt.

Afwijking wijze van examineren

De directeur kan toestaan dat een gehandicapte kandidaat het examen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden van die kandidaat. De schooldirecteur bepaalt de wijze waarop het examen zal worden afgelegd.

Dit kan als er sprake is van een objectief waarneembare lichamelijke handicap of als er een verklaring is van een psycholoog of orthopedagoog. De aanpassing kan bestaan uit een verlenging van de duur van het examen met hoogstens 30 minuten of een andere aanpassing.

Dit kan als je hoogstens zes jaren onderwijs in Nederland hebt gehad en de Nederlandse taal onvoldoende beheerst en voor wie het Nederlands niet de moedertaal is. Het examen kan dan worden verlengd met maximaal 30 minuten en er kan een verklarend woordenboek der Nederlandse taal worden gebruikt.

Ingeval van langdurige ziekte kan het examen worden gespreid.

Herkansing centraal examen

Bij een herexamen doe je een vak over waarvoor het schoolexamen reeds volledig is afgerond. Dit is soms nodig om alsnog te slagen. Ook kan je een herexamen doen om één van je cijfers te verbeteren. Een herexamen is iets anders dan een herkansing (dit is onderdeel van het schoolexamen).

- Je hebt het recht om voor één vak waarin je reeds examen hebt afgelegd in het tweede of derde tijdvak opnieuw deel te nemen aan het centraal examen.
- Je meldt dit schriftelijk aan de directeur.
- Het hoogste van de cijfers behaald bij de herkansing en bij het eerder afgelegde centraal examen geldt als definitief cijfer voor het centraal examen.
- Na afloop van de herkansing wordt de uitslag definitief vastgesteld en wordt deze schriftelijk aan je bekend gemaakt.

Bewaarduur examenwerk

De school moet het centraal examenwerk van alle kandidaten ten minste tot zes maanden na de vaststelling van de uitslag bewaren. Voor de toetsen, praktische opdrachten, handelingsopdrachten en Profielwerkstukken gemaakt in het kader van het schoolexamen bestaat een dergelijke regeling niet. Als het resultaat van de betreffende toets of opdracht eenmaal definitief vaststaat, kan (een kopie van) het werk aan de kandidaten meegegeven worden.

Berekening eindcijfers

	Schoolexamen	Praktisch deel van het centraal examen	Centraal schriftelijk examen
Algemene vakken	50%	n.v.t	50%
Maatschappijleer	100%	n.v.t	n.v.t

Afspraken examendocenten

- De docent is verantwoordelijk voor zijn of haar PTA.
- De docent houdt zich strikt aan het PTA; afwijkingen gaan altijd in overleg met de examensecretaris.
- Alle toetsen die door de docent afgenomen worden volgens het PTA, worden van te voren voorzien van een normering.
- Van iedere afgenomen toets wordt een exemplaar bij de examensecretaris ingeleverd.
- De docent vermeldt minimaal 2 weken van te voren op de toetskalender, wanneer er een toets is gepland. Staat deze toets niet op de kalender vermeld, dan is het geen rechtsgeldige afspraak.
- Per dag wordt maximaal 1 toets ingepland. (behalve in de toetsweken)
- De leerlingen worden uiterlijk binnen 2 weken van de uitslag op de hoogte gebracht.
- De docent voert de uitslag binnen 2 weken in het SOMtoday systeem in.
- Indien een geplande toets niet door gaat, wordt in overleg met de examensecretaris een nieuwe toets datum bepaald.
- Een toets bestaat uit een substantieel deel van de stof (bijvoorbeeld: 2 hoofdstukken).
- De docent is eindverantwoordelijk voor de cijfers, behaald voor zijn vak.
- De docent zorgt in overleg met de examensecretaris voor herkansing(en) voor zijn vak.

Belangrijke data

SE

De toets momenten worden in de vak PTA aangegeven per maand. De vakdocenten bepalen later wat het exacte moment van toetsing is. Er is daarvoor een toetsrooster beschikbaar op een voor leerlingen toegankelijke en bekende plaats.

CE

Het centraal eindexamen start: dinsdag 14 mei 2024

Dag	Datum	Vak	Tijdvak
Dinsdag	14 mei	Wiskunde A, B	13.30 – 16.30 uur
Woensdag	15 mei	Duits	09.00 – 11.30 uur
Woensdag	15 mei	Economie	13.30 – 16.30 uur
Donderdag	16 mei	Geschiedenis	09.00 – 12.00 uur
Donderdag	16 mei	Scheikunde	13.30 - 16.30 uur
Vrijdag	17 mei	Nederlands	13.30 - 16.30 uur
Maandag	20 mei	2 ^e Pinksterdag	
Dinsdag	21 mei	Engels	13.30 – 16.00 uur
Woensdag	22 mei	Kunst Algemeen	09.00 – 12.00 uur
Donderdag	23 mei	Aardrijkskunde	13.30 – 16.30 uur
Vrijdag	24 mei	Natuurkunde	13.30 – 16.30 uur
Maandag	27 mei	Bedrijfseconomie	13.30 – 16.30 uur
Dinsdag	28 mei	Biologie	13.30 - 16.30 uur

In maart 2024 wordt bekendgemaakt op welke dagen en tijdstippen de centrale examens in het tweede tijdvak worden afgenomen.

Contactpersonen en instellingen

Er zijn ook algemene sites die informatie geven over het examen.

Het landelijk actiecomité scholieren: www.laks.nl
De inspectie voor het voorgezet onderwijs: www.owinsp.nl
Informatie over examens: www.eindexamen.nl

Locatiedirecteur:	Dalton Dokkum	A. de Boer
Examensecretaris:	Dalton Dokkum	A. van Barneveld
Commissieleden:	Dalton Dokkum	E. Lems V. Klop

Commissie van beroep :	adres secretariaat:	College van bestuur Postbus 9002 8903 LA Leeuwarden
------------------------	---------------------	---

Het PTA VMBO TL 2022-2024 is door de deelraad van Dalton Dokkum vastgesteld op:

(Datum)

DEEL 2 - DE VAKKEN

Programma van toetsing en afsluiting

VAK:

NIVEAU:

HAVO

Leerjaar 4

Periode	Toetssoort	Code	Toets omschrijving	Domein of exameneenheid	SE/CE	Tijdsduur (min)	Resultaatweergave	Herkansbaar Ja / Nee	Weging
1									
2									
3									
4									

Leerjaar 5

1									
2									
3									

Aardrijkskunde				NIVEAU:		HAVO			
Leerjaar 4									
Periode	Toetssoort	Code	Toets omschrijving	Domein of exameneenheid	SE/CE	Tijdsduur (min)	Resultaatweergave	Herkansbaar Ja / Nee	Weging
1	ST	AK401	Arm en Rijk , de verschillen tussen Mexico en de V.S.	B1	SE	90	Cijfer	Ja	2
2	ST	AK402	Groot-Brittannië en India en atlasvaardigheden . Er wordt een begin gemaakt met de verhoudingen tussen de verschillende gebieden op de wereld. Daarnaast wordt hen ook aangeleerd om de atlas te gebruiken.	A1, B3	SE	120	Cijfer	Ja	2
3	ST	AK403	Wereld: Globalisering . Daarbij gaan de leerlingen dieper in op de verstandhouding tussen de verschillende landen en hoe de wereld op verschillende dimensies zich daar mee bezig houdt.	B2	CE	120	Cijfer	Ja	2
4	PO	AK404	De leerlingen geven les over endogene en exogene krachten, waarbij ze laten zien dat ze de verschillende aardrijkskundige vaardigheden beheersen.	A1, A2	SE	15	Cijfer	Nee	1
4	ST	AK405	Systeem Aarde: Endogene en Exogene krachten . Hier worden de verschillende (natuurlijke) krachten op en in de aarde behandeld.	C1, C2, C3	CE	120	Cijfer	Ja	2
Leerjaar 5									

1	ST	AK501	Systeem aarde: Landschap en klimaten. Er wordt hier gekeken naar de verschillende klimaten en landschappen op de wereld. Ook gaan we nader onderzoeken hoe deze tot stand zijn gekomen en hoe we deze kunnen voorspellen.	C1, C2, C3	CE	120	Cijfer	Ja	2
2	ST	AK502	Wonen in Nederland: leefomgeving. Hier gaan we dieper uitzoeken wat we in Nederland hebben om ons te beschermen tegen het water en zoeken we diepgang bij de stedelijke omgeving.	E1, E2	CE	120	Cijfer	Ja	2
3	PO	AK503	Dit PO staat in het teken van zelfonderzoek en het vergaren van eigen data en het analyseren ervan. De leerling laat zien hoe het gedegen eigen aardrijkskundig onderzoek kan doen aan de hand van een zelfgekozen onderwerp. Uiteindelijk verwerken ze het PO in een verslag.	A2	SE	-	Cijfer	Nee	1
3	ST	AK504	Brazilië. In dit hoofdstuk gaan we inzoomen op het land Brazilië en combineren we de eerder afgeronde onderwerpen, en passen deze toe op de situatie van Brazilië.	D1, D2	CE	120	Cijfer	Ja	2

Bedrijfseconomie						NIVEAU:	HAVO		
Leerjaar 4									
Periode	Toetssoort	Code	Toets omschrijving	Domein of exameneenheid	SE/CE	Tijdsduur (min)	Resultaatweergave	Herkansbaar Ja / Nee	Weging
1	ST	BE401	Basisvaardigheden Interne organisatie en personeelsbeleid	A, C	SE/CE	120	Cijfer	Ja	1
2	ST	BE402	Van persoon naar rechtspersoon 1	B	SE/CE	120	Cijfer	Ja	1
3	ST	BE403	Van persoon naar rechtspersoon 2	B	SE/CE	120	Cijfer	Ja	1
4	ST	BE404	Investeren en financieren	D	SE/CE	120	Cijfer	Ja	1
Leerjaar 5									
1	ST	BE501	Marketing	E	SE/CE	120	Cijfer	Ja	2
2	ST	BE502	Financieel beheer	F	SE	120	Cijfer	Ja	2
3	ST	BE503	Verslaggeving	G	SE	120	Cijfer	Ja	2

- Methode: Van Vlimmeren; Bedrijfseconomie in balans
- Bij de toetsen is het gebruik van een grafische rekenmachine niet toegestaan
- De stof voor het Centraal Examen bestaat uit de domeinen: B, C2, D2, E2, F en G. De domeinen A en H (Vaardigheden en keuzeonderwerpen komen verspreidt over leerjaar 4 en 5 aan bod)

Biologie							NIVEAU:	HAVO		
Leerjaar 4										
Periode	Toetssoort	Code	Toets omschrijving	Domein of exameneenheid	SE/CE	Tijdsduur (min)	Resultaatweergave	Herkansbaar Ja / Nee	Weging	
1	ST	B401	Inleiding in de biologie <i>Onderwerpen: soorten orgaanstelsels, organen, weefsels, cellen, celorganellen, transport door membranen en natuurwetenschappelijk onderzoek.</i>	M2/M3/O1/A	SE/CE	120	Cijfer	Ja	1	
1	PO	B402	Praktische opdracht: diffusie, osmose en microscopie	A1 t/m A16	SE/CE	-	Cijfer	Nee	1*	
2	ST	B403	Voortplanting + Genetica <i>Onderwerpen: (on)geslachtelijke voortplanting, mitose en meiose, werking en bouw voortplantingsstelsel, geslachtshormonen, geboorteregeling, chromosomen, genen en kruisingsschema's van overerving.</i>	M3/M6/M7/O6/O8/O9	SE/CE	120	Cijfer	Ja	1	
3	ST	B404	Regeling + Waarneming en gedrag <i>Onderwerpen: de werking en bouw van het hormoonstelsel, zenuwstelsel, spierstelsel en zintuigstelsel & de soorten en vorming van gedrag.</i>	O2/O4/O5/O7	SE/CE	120	Cijfer	Ja	1	
3	PO	B402	Praktische opdracht: Gedragsobservatie van dieren met onderzoeksverslag	A1 t/m A16	SE/CE	-	Cijfer	Nee	1*	
4	ST	B405	Evolutie + Ecologie en milieu <i>Onderwerpen: indeling van de levende natuur, evolutietheorie, het ontstaan van soorten, ecosystemen, populaties, duurzaamheid en kringlopen.</i>	M2/P1/P2/P3/P4/P5	SE/CE	120	Cijfer	Ja	1	

* De praktische opdrachten van klas 4 tellen samen mee voor combinatiecijfer PO leerjaar 4.

Het PTA voor biologie Havo 5 volgt in het schooljaar 2023 – 2024.

BSM

NIVEAU:

HAVO

Leerjaar 4

Periode	Toetssoort	Code	Toets omschrijving	Domein of exameneenheid	SE/CE	Tijdsduur (min)	Resultaatweergave	Herkansbaar Ja / Nee	Weging
2	PO	BS401	Bewegen	A/B/C/D	SE	60	Cijfer	Nee	1
3	PO	BS402	Organiseren	A/B/C/D/E	SE	60	Cijfer	Nee	1
4	PO	BS403	Lesgeven	A/B/C/D	SE	60	Cijfer	Nee	1

Leerjaar 5

2	ST	BS501	Theoretische toets	C/D/E	SE	60	Cijfer	Nee	2
3	PO	BS502	Bewegen	A/B/C/D	SE	60	Cijfer	Nee	1
3	PO	BS503	Lesgeven	A/B/C	SE	60	Cijfer	Nee	2
3	PO	BS504	Trainingsprogramma	A/D	SE	60	Cijfer	Nee	3

CKV							NIVEAU:	HAVO		
Leerjaar 4										
Periode	Toetssoort	Code	Toets omschrijving	Domein of exameneenheid	SE/CE	Tijdsduur (min)	Resultaatweergave	Herkansbaar Ja / Nee	Weging	
1	PO	C401	Feit en fictie (kleine onderzoeksopdracht) Gekoppeld aan persoonlijke/kunstzinnig profiel (Dossiervorming)	A, B	SE	n.v.t.	Cijfer	Ja	1	
2	PO	C402	Praktische opdracht gekoppeld aan gekozen kunstdiscipline (kleine onderzoeksopdracht)	A, B	SE	n.v.t.	Cijfer	Ja	1	
3	PO	C403	Onderzoeksplan inclusief reflectie Culturele activiteit, ten minste twee culturele activiteiten.	A, B, C	SE	n.v.t.	Cijfer	Ja	1	
4	PO	C404	Grote onderzoeksopdracht, presentatie onderzoek	A, B, C, D	SE	n.v.t.	Cijfer	Ja	1	

Duits				NIVEAU:		HAVO			
Leerjaar 4									
Periode	Toetssoort	Code	Toets omschrijving	Domein of exameneenheid	SE/CE	Tijdsduur (min)	Resultaatweergave	Herkansbaar Ja / Nee	Weging
Voor het vak Duits zijn er in H4 geen PTA toetsen. In het voortgangsdokument worden wel verschillende toetsen beschreven. Deze tellen mee voor de overgang naar H5, maar maken geen deel uit van het schoolexamen.									
Leerjaar 5									
1	ST	DU501	Schrijfvaardigheid Erk A2	D	SE	120	Cijfer	Ja	1
2	ST	DU502	Cito Kijk-en Luistervaardigheid	B	SE	80	Cijfer	Nee	1
3	MO	DU503	Gespreksvaardigheid Erk A2/B1	C	SE	10	Cijfer	Nee	1
	PO	DU504	Literatuurverwerking	D	SE	-	Cijfer	Nee	1
Nov./ Jan./ Mrt.	ST	DU505	Examenidoom 1 Examenidoom 2 Examenidoom 3		SE	40	Cijfer	Ja	1

Economie							NIVEAU:	HAVO		
Leerjaar 4										
Periode	Toetssoort	Code	Toets omschrijving	Domein of exameneenheid	SE/CE	Tijdsduur (min)	Resultaatweergave	Herkansbaar Ja / Nee	Weging	
1	ST	EC401	Schaarste en Ruil	B en C	SE	120	Cijfer	Ja	1	
2	ST	EC402	Ruilen over de tijd	E	SE/CE	120	Cijfer	Ja	1	
3	ST	EC403	Markt: vraag en aanbod	D	SE/CE	120	Cijfer	Ja	1	
4	ST	EC404	Marktvormen en marktfalen	D	SE/CE	120	Cijfer	Ja	1	
Leerjaar 5										
1	ST	EC501	Samenwerken en risico	F en G	SE/CE	120	Cijfer	Ja	2	
2	ST	EC502	Welvaart en groei	H	SE/CE	120	Cijfer	Ja	2	
3	ST	EC503	Goede tijden, slechte tijden	I	SE/CE	120	Cijfer	Ja	2	

- Methode: Noordhoff – Pincode havo BB 7^e editie
- Bij de toetsen is het gebruik van een grafische rekenmachine niet toegestaan
- De stof voor het Centraal Examen bestaat uit de domeinen: D, E, F, G, H, I. De domeinen A, J en K (Vaardigheden, Onderzoek, Experiment en Keuzeonderwerpen komen verspreidt over leerjaar 4 en 5 aanbod)

Engels	NIVEAU:	HAVO
---------------	----------------	-------------

Leerjaar 4

Periode	Toetssoort	Code	Toets omschrijving	Domein of exameneenheid	SE/CE	Tijdsduur (min)	Resultaatweergave	Herkansbaar Ja / Nee	Weging
---------	------------	------	--------------------	-------------------------	-------	-----------------	-------------------	----------------------	--------

Voor het vak Engels zijn er in Havo 4 geen PTA toetsen. In het voortgangsdokument worden wel verschillende toetsen beschreven. Deze tellen mee voor de overgang naar Havo 5, maar maken geen deel uit van het Schoolexamen.

Leerjaar 5

1	ST	E501	Leesvaardigheid Proefexamen	A	SE/CE	150	Cijfer	Nee	0
1	PO	E502	Schrijfvaardigheid 3 schrijfofdrachten naar keuze	D2	SE	-	O/V/G	Nee	0
1	ST	E503	Schrijfvaardigheid Formele schrijfofdracht	D1	SE	80	Cijfer	Ja	2
2	ST	E504	Spreekvaardigheid Presentatie over PWS of literair werk (in tweetallen)	C2	SE	15	Cijfer	Nee	1
3	ST	E505	Luistervaardigheid Cito kijk- en luistertoets	B	SE	60	Cijfer	Nee	2
3	MO	E506	Gespreksvaardigheid Gesprek over boek (in tweetallen)	C1	SE	20	Cijfer	Nee	1
3	MO	E507	Literatuur Literaire aspecten (van 2.1 en 3.2)	E	SE	-	Cijfer	Nee	2

Geschiedenis						NIVEAU:	HAVO		
Leerjaar 4									
Periode	Toetssoort	Code	Toets omschrijving	Domein of exameneenheid	SE/CE	Tijdsduur (min)	Resultaatweergave	Herkansbaar Ja / Nee	Weging
1	PO	GS401	Praktische opdracht tijdvakken 1 t/m 4 (>3000 v.C-1500)	B/C/E	SE	*	Cijfer	Nee	2
2	ST	GS402	Tijdvak 5 en 6 (1500-1700)	A/B	SE	80	Cijfer	Ja	3
3	ST	GS403	Tijdvak 7 (1700-1800)	A/B/D	SE	80	Cijfer	Ja	3
4	ST	GS404	Tijdvak 8 en 9 (1800-1950)	A/B/D	SE	80	Cijfer	Ja	3
Leerjaar 5									
1	ST	GS501	Het Britse Rijk 1585-1900	A/B/C	CE	80	Cijfer	Ja	4
2	ST	GS502	Duitsland in Europa 1918-1990	A/B/C	CE	80	Cijfer	Ja	4
3	ST	GS503	Nederland 1948-2008	A/B/C	CE	80	Cijfer	Ja	4

* Bij de praktische opdracht in periode 1 havo 4 gaan leerlingen op basis van regiogeschiedenis aan de slag met de kenmerkende aspecten van tijdvak 1 t/m 4. Daarnaast komen ook verschillende historische vaardigheden aan bod. De betreffende kenmerkende aspecten worden niet getoetst op het centraal examen. De uitwerking van de praktische opdracht zal bestaan uit diverse verslagen en opdrachten die samen het cijfer bepalen.

Kunst Algemeen

NIVEAU:

HAVO

Leerjaar 4

Periode	Toetssoort	Code	Toets omschrijving	Domein of exameneenheid	SE/CE	Tijdsduur (min)	Resultaatweergave	Herkansbaar Ja / Nee	Weging
1	ST	KA401	Cultuur van het Moderne 1	A B C	SE	120	Cijfer	Ja	1
2	ST	KA402	Cultuur van het Moderne 2	A B C	SE	120	Cijfer	Ja	1
3	ST	KA403	Massacultuur 1	A B C	SE	120	Cijfer	Ja	1
4	ST PO	KA404	Massacultuur 2 + Werkstuk kunst 20 ^e eeuw	A B C	SE	120	Cijfer	Ja	1

Leerjaar 5

1	ST	KA501	Cultuur van het Moderne & Massacultuur	A B C	SE	120	Cijfer	Ja	1
2	ST	KA502	Examenonderwerp	A B C	SE	120	Cijfer	Ja	1
3	ST	KA503	Examenonderwerp + Schrijfopdracht	A B C	SE	120	Cijfer	Ja	1

Kunst beeldend

NIVEAU:

HAVO

Leerjaar 4

Periode	Toetssoort	Code	Toets omschrijving	Domein of exameneenheid	SE/CE	Tijdsduur (min)	Resultaatweergave	Herkansbaar Ja / Nee	Weging
1	PO	H401	Beeldend Product 1	A/B	SE	-	Cijfer	Nee	1
2	PO	H402	Beeldend Product 2	A/B	SE	-	Cijfer	Nee	1
3	PO	H403	Beeldend Product 3	A/B	SE	-	Cijfer	Nee	1
4	PO	H404	Beeldend Product 4	A/B	SE	-	Cijfer	Nee	1

Leerjaar 5

1	PO	H501	Beeldend Product 1	A/B	SE	-	Cijfer	Nee	1
2	PO	H502	Beeldend Product 2	A/B	SE	-	Cijfer	Nee	1
3	PO	H503	Expositie	A/B/C	SE	-	Cijfer	Nee	2

Lichamelijke opvoeding						NIVEAU:	HAVO			
Leerjaar 4										
Periode	Toetssoort	Code	Toets omschrijving	Domein of exameneenheid	SE/CE	Tijdsduur (min)	Resultaatweergave	Herkansbaar Ja / Nee	Weging	
2	PO	L401	Turnen	A/B/C/D	SE	60	Cijfer	Nee	1	
3	PO	L402	BOM	A/B/C/D	SE	60	Cijfer	Nee	1	
4	PO	L403	Spel	A/B/C/D	SE	60	Cijfer	Nee	1	
4	PO	L404	Atletiek	A/B/C/D	SE	60	Cijfer	Nee	1	
Leerjaar 5										
2	PO	L501	Actuele bewegingsactiviteiten	A/B/C/D	SE	60	Cijfer	Nee	1	
3	PO	L502	Lesgeven	A/B/C/D/E	SE	60	Cijfer	Nee	2	

Maatschappijleer

NIVEAU:

HAVO

Leerjaar 4

Periode	Toetssoort	Code	Toets omschrijving	Domein of exameneenheid	SE/CE	Tijdsduur (min)	Resultaatweergave	Herkansbaar Ja / Nee	Weging
1	PO	M401	Democratie	B	SE	-	Cijfer	Ja	1
2	PO	M402	Rechtsstaat	A/B	SE	-	Cijfer	Ja	1
3	PO	M403	Verzorgingsstaat	D	SE	-	Cijfer	Ja	1
4	ST	M404	Pluriforme Samenleving	E	SE	60	Cijfer	Ja	1

Natuurkunde						NIVEAU:	Havo		
Leerjaar 4									
Periode	Toetssoort	Code	Toets omschrijving	Domein of exameneenheid *	SE/CE	Tijdsduur (min)	Resultaatweergave	Herkansbaar Ja / Nee	Weging
1	ST	NA401	H2 'Elektriciteit'	G1.1 t/m 1.3 + 1.5	CE	120	Cijfer	Ja	1
1	PO	NA402	H2 'Elektriciteit'	G1.1 t/m 1.3 A5 t/m A9	SE	-	Cijfer	Nee	1
2	ST	NA403	H1 'Bewegen in beeld' H3 'Krachten'	C1.1 en 1.2 C1.3 t/m 1.5	CE	120	Cijfer	Ja	1
3	ST	NA404	H6 'Arbeid'	C2.1 + 2.2 + G1.4	CE	120	Cijfer	Ja	1
4	ST	NA405	H4 'Trillingen' H5 'Straling'	B1.1 + 1.2 + 1.5 C1.2 + 1.3 B2.1 + 2.2	CE	120	Cijfer	Ja	1
Leerjaar 5									
1	ST	NA501	H8 'Krachten in evenwicht' H11 'Zonnestelsel en heelal'	C1.3 + 1.4 + 1.6 E1.1 t/m 1.6	CE	120	Cijfer	Ja	2
2	ST	NA502	H7 'Stoffen en materialen'	D1.1 t/m 1.6 + D2	CE	120	Cijfer	Ja	2
2	PO	NA503	'Aarde en klimaat'	E2 + I1 t/m I3 + H + A5 t/m A9	SE	-	Cijfer	Nee	1
3	ST	NA504	H9 'Golven' H10 'Medische beeldvorming'	B1.1 t/m 1.5 B2.1 t/m 2.4	CE	120	Cijfer	Ja	2

*Domeinen A1 t/m A4 en A10 t/m A15 worden op ieder schoolexamen getoetst.

Nederlands							NIVEAU:	Havo		
Leerjaar 4										
Periode	Toetssoort	Code	Toets omschrijving	Domein of exameneenheid	SE/CE	Tijdsduur (min)	Resultaatweergave	Herkansbaar Ja / Nee	Weging	
1	ST	N401	Leesvaardigheid proefexamen: de leerling leest teksten op havo-examenniveau	A	SE/CE	80	Cijfer	Nee	0	
2	ST	N402	Leesvaardigheid: de leerling leest teksten op havo-examenniveau	A	SE/CE	80	Cijfer	Ja	3	
3	ST	N403	Schrijfvaardigheid: de leerling schrijft een betoog/beschouwing over een bepaald onderwerp voor een specifiek publiek op basis van bronnen	C	SE	120	Cijfer	Nee	2	
3	MO	N404	Mondelinge taalvaardigheid/argumenteren: de leerling neemt deel aan een voordracht, discussie of debat	B/D	SE/CE	15	Cijfer	Nee	2	
4	ST	N405	Literatuur: de leerling kan een overzicht geven van de hoofdlijnen van de literatuurgeschiedenis	E	CE	80	Cijfer	Ja	2	
Leerjaar 5										
1	ST	N501	Leesvaardigheid/argumentatieve vaardigheden proefexamen: de leerling leest teksten op havo-examenniveau	A/D	SE/CE	80	Cijfer	Nee	0	
2	ST	N502	Leesvaardigheid/argumentatieve vaardigheden: de leerling leest teksten op havo-examenniveau	A/D	SE/CE	80	Cijfer	Ja	3	

2	ST/PO	N503	Schrijfvaardigheid: de leerling schrijft een betoog/beschouwing over een bepaald onderwerp voor een specifiek publiek	C	SE	120	Cijfer	Nee	2
3	MO/PO	N504	Literatuur & mondelinge taalvaardigheid: de leerling houdt a.d.h.v. het fictiedossier een mondelinge presentatie en kan het gelezen werk plaatsen in historisch perspectief (literatuurgeschiedenis)	E/B	SE/CE	15	Cijfer	Ja	3

Rekenen						NIVEAU:	Havo		
Leerjaar 5									
Periode	Toetssoort	Code	Toets omschrijving	Domein of exameneenheid	SE/CE	Tijdsduur (min)	Resultaatweergave	Herkansbaar Ja / Nee	Weging
2/3	ST	R301	Rekenen 2F	Getallen Verhoudingen Meten en Meetkunde Verbanden	SE	120 min	Cijfer**	Ja	0***

*Dit vak is alleen verplicht voor leerlingen zonder wiskunde in het profiel.

** Het cijfer telt niet mee in de slaag/zak regeling

*** Het cijfer van de rekentoets komt op een bijlage bij de cijferlijst en het diploma

Scheikunde

NIVEAU:

HAVO

Leerjaar 4

Periode	Toetssoort	Code	Toets omschrijving	Domein of exameneenheid	SE/CE	Tijdsduur (min)	Resultaatweergave	Herkansbaar Ja / Nee	Weging
1	ST	S401	H1 Scheiden en reageren H2 Bouwstenen van stoffen	A8, A10, B1, B2, B3, C1, C2, C3, C6, D1	SE/CE	120	Cijfer	Ja	1
2	ST	S402	H3 Stoffen en reacties H4 Moleculaire stoffen	A10, A12, B1, B2, B3, B4, B5, C1, C2, E1	SE/CE	120	Cijfer	Ja	1
3	ST	S403	H5 Zouten en zoutoplossingen H6 Koolstofchemie	A10, B1, B3, C1, C4, C8, F3, G1,	SE/CE	120	Cijfer	Ja	1
4	ST	S404	H13 Duurzaam produceren	A12, B3, B4, B5, C2, C7, D1, D3, E1, F1, F2, F3, F4, G2, G3, G4, G5	SE/CE	120	Cijfer	Ja	1
1 t/m 4	PO	S405	practicum	A t/m G	SE/CE	-	Cijfer	Nee	1

Leerjaar 5

1	ST	S501	H7 Zuren H8 Basen	A8, A10, B1, B4, C1, C2, C4, D1	SE/CE	120	Cijfer	Ja	1
2	ST	S502	H9 Reacties en energie H10 Redoxreacties	B4, C1, C3, C6, C7, E2, F1, F3, G2,	SE/CE	120	Cijfer	Ja	1
3	ST	S503	H11 Kunststoffen H12 Chemie van leven	C1, C8, B1, B4, B5, D3, E1, G1	SE/CE	120	Cijfer	Ja	1
1 t/m 3	PO	S504	Practicum	A t/m G	SE/CE	-	Cijfer	Nee	1

Wiskunde A

NIVEAU:

HAVO

Leerjaar 4

Periode	Toetssoort	Code	Toets omschrijving	Domein of exameneenheid	SE/CE	Tijdsduur (min)	Resultaatweergave	Herkansbaar Ja / Nee	Weging
1	ST	WA401	Schoolexamen I - H1 Rekenen - H2 Verbanden - Vaardigheden 1	A, B, C	CE	120	Cijfer	Ja	1
2	ST	WA402	Schoolexamen II - H4 Systematisch tellen - Vaardigheden 2	A, B	SE	120	Cijfer	Ja	1
3	ST	WA403	Schoolexamen III - H5 Lineaire en exponentiële groei - H6 Grafieken en vergelijkingen - H8 Grafieken en veranderingen - Vaardigheden 3	A, C, D	SE/CE	120	Cijfer	Ja	2
4	ST	WA404	Schoolexamen IV - H3 Statistische vraagstellingen - H7 Statistische verwerking - Vaardigheden 4	A, E	CE	120	Cijfer	Ja	2

Leerjaar 5									
Periode	Toetssoort	Code	Toets omschrijving	Domein of exameneenheid	SE/CE	Tijdsduur (min)	Resultaatweergave	Herkansbaar Ja / Nee	Weging
1	ST	WA501	Schoolexamen I - H9 Lineaire en exponentiële formules - H10 Verdelingen - Vaardigheden 5	B, E	CE	120	Cijfer	Ja	3
2	ST	WA502	Schoolexamen II - H11 Allerlei formules - H12 Toegepast rekenen - Vaardigheden 6	A, B	CE	120	Cijfer	Ja	3
2	PO	WA503	Praktische opdracht	E5	SE	-	Cijfer	Nee	2
3	ST	WA504	Schoolexamen III - H13 Conclusie uit data - H14 Formules herschrijven - Vaardigheden 7	B, E	CE	120	Cijfer	Ja	3

Domein A Vaardigheden
 Domein B Algebra en tellen
 Domein C Verbanden
 Domein D Verandering
 Domein E Statistiek

Wiskunde B						NIVEAU:	HAVO		
Leerjaar 4									
Periode	Toetssoort	Code	Toets omschrijving	Domein of exameneenheid	SE/CE	Tijdsduur (min)	Resultaatweergave	Herkansbaar Ja / Nee	Weging
1	ST	WB401	Schoolexamen I <ul style="list-style-type: none"> - H1: Vergelijkingen - H2: Machtsformules - Vaardigheden 1 	A, B	CE	120	Cijfer	Ja	1
2	ST	WB402	Schoolexamen II <ul style="list-style-type: none"> - H3: Functies en grafieken - H4: Exponentiële functies - Vaardigheden 2 	A, B	CE	120	Cijfer	Ja	1
3	ST	WB403	Schoolexamen III <ul style="list-style-type: none"> - H5: Lijnen en afstanden - H6: Afgeleide functies - Vaardigheden 3 	A, C, D	CE	120	Cijfer	Ja	2
4	ST	WB404	Schoolexamen IV <ul style="list-style-type: none"> - H7: Periodieke functies - H8: Logaritmische functies - Vaardigheden 4 	A, B	CE	120	Cijfer	Ja	2

Leerjaar 5									
Periode	Toetssoort	Code	Toets omschrijving	Domein of exameneenheid	SE/CE	Tijdsduur (min)	Resultaatweergave	Herkansbaar Ja / Nee	Weging
1	ST	WB501	Schoolexamen I - H9 Afstanden en Hoeken - H10 Functies bewerken - Vaardigheden 5	B, C	CE	120	Cijfer	Ja	3
2	ST	WB502	Schoolexamen II - H11 Differentiëren - H14 Verbanden - Vaardigheden 6	B, D	CE	120	Cijfer	Ja	3
3	PO	WB503	Praktische Opdracht	A, C	SE	-	Cijfer	Nee	2
3	ST	WB504	Schoolexamen III - H12 Goniometrische functies - H13 Cirkels - Vaardigheden 7	B, C	CE	120	Cijfer	Ja	3

Domein A Vaardigheden
 Domein B Functies, grafieken en vergelijkingen
 Domein C Meetkundige berekeningen
 Domein D Toegepaste analyse

DEEL 3 – HET EXAMENREGLEMENT

Programma van toetsing en afsluiting

Hoofdstuk 1: Algemene bepalingen

Artikel 1. Indeling eindexamen; profielwerkstuk en maatschappelijke stage

1. Het eindexamen of deeleindexamen kan voor ieder vak bestaan uit een schoolexamen, uit een centraal examen dan wel uit beide.
2. Het schoolexamen vwo, havo en vmbo kan mede een maatschappelijke stage omvatten.
3. Het schoolexamen vwo, havo en vmbo, theoretische leerweg, omvat mede een profielwerkstuk. Het profielwerkstuk is een werkstuk, een presentatie daaronder begrepen, waarin op geïntegreerde wijze kennis en vaardigheden aan de orde komen die van betekenis zijn in het desbetreffende profiel.
4. Het profielwerkstuk in het vwo en havo heeft betrekking op één of meer vakken van het eindexamen. Ten minste één vak van de vakken heeft een omvang van 400 uur of meer voor vwo en 320 uur of meer voor havo.
5. Het profielwerkstuk in het vmbo heeft betrekking op een thema uit het profiel waarin de leerling onderwijs volgt.

Artikel 2. Onregelmatigheden

1. Indien een kandidaat zich ten aanzien van enig onderdeel van het eindexamen dan wel ten aanzien van een aanspraak op ontheffing aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, dan wel zonder geldige reden afwezig is, kan de directeur maatregelen nemen.
2. De maatregelen, bedoeld in het eerste lid, die afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid ook in combinatie met elkaar genomen kunnen worden zijn:
 - a. het toekennen van het cijfer 1 voor een toets van het schoolexamen of het centraal examen,
 - b. het ontzeggen van de deelname of verdere deelname aan een of meer toetsen van het schoolexamen of het centraal examen,
 - c. het ongeldig verklaren van een of meer toetsen van het reeds afgelegde deel van het schoolexamen of het centraal examen,
 - d. het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in de door de directeur aan te wijzen onderdelen.

Indien het hernieuwd examen bedoeld in de vorige volzin betrekking heeft op een of meer onderdelen van het centraal examen legt de kandidaat dat examen af in een volgend tijdvak van het centraal examen.

3. De examinator meldt de onregelmatigheid, uiterlijk de volgende schooldag, tegelijkertijd in afschrift aan de secretaris van het eindexamen, aan de directeur van de school.
4. Alvorens een beslissing ingevolge het eerste lid wordt genomen, hoort de directeur, binnen vijf schooldagen na melding, de kandidaat. De kandidaat kan zich door een door hem aan te wijzen meerderjarige laten bijstaan.
5. Het besluit waarbij een in het eerste lid bedoelde maatregel wordt genomen, wordt tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de inspectie en, indien de kandidaat minderjarig is, aan de wettelijke vertegenwoordigers van de kandidaat.
6. De kandidaat kan tegen een beslissing van de directeur van een school voor voortgezet onderwijs in beroep gaan bij de door het bevoegd gezag van de school in te stellen commissie van beroep (deze procedure is beschreven in bijlage 1). Van de commissie van beroep mag de directeur geen deel uitmaken.
7. Het beroep wordt binnen vijf dagen nadat de beslissing aan de kandidaat is bekendgemaakt, schriftelijk ingesteld bij de commissie van beroep. De commissie stelt een onderzoek in en beslist binnen twee weken na ontvangst van het beroepsschrift, tenzij zij deze termijn gemotiveerd heeft verlengd met ten hoogste twee weken.

De commissie stelt bij haar beslissing zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het eindexamen of deeleindexamen geheel of gedeeltelijk af te leggen onverminderd het bepaalde in de laatste volzin van het tweede lid. De commissie deelt haar beslissing schriftelijk mede aan de kandidaat, aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat indien deze minderjarig is, aan de directeur en aan de inspectie.

Hoofdstuk 2: Inhoud van het eindexamen

Artikel 3. Begrenzing mogelijkheden vakkenkeuze kandidaten

1. De kandidaten kiezen, met inachtneming van dit hoofdstuk, in welke vakken zij examen willen afleggen. Voor leerlingen geldt deze keuze voor zover het bevoegd gezag, al dan niet in samenwerking met het bevoegd gezag van een of meer andere scholen, hen in de gelegenheid heeft gesteld zich op het examen in die vakken voor te bereiden.
2. De kandidaten kunnen, voor zover het bevoegd gezag hun dat toestaat, in extra vakken examen afleggen. Een examen als bedoeld in de eerste volzin heeft geen betrekking op vakken die overeenkomen met vakken die onderdeel zijn van het eindexamen waarop deze extra vakken een aanvulling zijn.

Artikel 4. Minimumeis overeenstemming eindexamenvakken met schoolsoort of leerweg van inschrijving

Indien het eindexamen één of meer vakken omvat van een andere schoolsoort of leerweg dan die waarvoor de kandidaat is ingeschreven, behoort ten minste één vak tot de voorgeschreven eindexamenvakken van de schoolsoort of leerweg van inschrijving.

Artikel 7 Eindexamen havo

1. Het eindexamen havo omvat:
 - a. in het gemeenschappelijk deel de vakken Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur, maatschappijleer, culturele en kunstzinnige vorming en lichamelijke opvoeding.
 - b. in het profieldeel van het profiel natuur en techniek de vakken wiskunde B, natuurkunde, scheikunde en het profielkeuzevak: biologie.
 - c. in het profieldeel van het profiel natuur en gezondheid de vakken wiskunde A (wiskunde B), biologie, scheikunde en één van de volgende profielkeuzevakken, ter keuze van de leerling: natuurkunde of aardrijkskunde
 - d. in het profieldeel van het profiel economie en maatschappij de vakken wiskunde A, economie, geschiedenis en één van de volgende profielkeuzevakken, ter keuze van de leerling: aardrijkskunde, Duitse taal en literatuur, management en organisatie (bedrijfseconomie).
 - e. in het profieldeel van het profiel cultuur en maatschappij de vakken geschiedenis, Duitse taal en literatuur en het culturele profielkeuzevak: beeldende vorming, en één van de volgende maatschappelijke profielkeuzevakken, ter keuze van de leerling: economie, aardrijkskunde.
 - f. in het vrije deel van het profiel natuur en techniek, ter keuze van de leerling één van de volgende vakken: Duitse taal en literatuur, economie, beeldende vorming.
 - g. in het vrije deel van het profiel natuur en gezondheid, ter keuze van de leerling één van de volgende vakken: Duitse taal en literatuur, economie, beeldende vorming, aardrijkskunde, natuurkunde.
 - h. in het vrije deel van het profiel economie en maatschappij ter keuze van de leerling één van de volgende vakken: Duitse taal en literatuur, beeldende vorming, aardrijkskunde, biologie, management en organisatie (bedrijfseconomie).
 - i. in het vrije deel van het profiel cultuur en maatschappij ter keuze van de leerling één van de volgende vakken: wiskunde A, economie, aardrijkskunde, biologie, management en organisatie

(bedrijfseconomie).

j. in een profiel kan wiskunde A of wiskunde B voorkomen, maar niet beide vakken.

k. de rekentoets

2. Het bevoegd gezag van een school voor havo kan een leerling, na overleg met de leerling en, indien de leerling minderjarig is, met diens ouders, voogden of verzorgers, ontheffing verlenen van het volgen van het onderwijs in het vak lichamelijke opvoeding indien de leerling vanwege diens lichamelijke gesteldheid niet in staat is dit onderwijs te volgen.

Artikel 8 Eindexamen vmbo theoretisch leerweg

1. Het eindexamen vmbo voor zover het betreft de theoretische leerweg omvat:
 - a. in het gemeenschappelijk deel de vakken Nederlandse taal, Engelse taal, lichamelijke opvoeding, maatschappijleer en kunstvakken 1.
 - b. in het profieldeel van het profiel techniek de vakken wiskunde en natuur- en scheikunde 1, waaronder tevens begrepen het profielwerkstuk.
 - c. in het profieldeel van de profiel zorg en welzijn het vak biologie en één van de volgende vakken, ter keuze van de leerling: wiskunde, geschiedenis of aardrijkskunde, waaronder tevens begrepen het profielwerkstuk.
 - d. in het profieldeel van de profiel economie het vak economie en één van de volgende vakken, ter keuze van de leerling: wiskunde, Duitse taal, waaronder tevens begrepen het profielwerkstuk.
 - e. in het profieldeel van de profiel landbouw het vak wiskunde en één van de volgende vakken, ter keuze van de leerling: biologie of natuur- en scheikunde 1, waaronder tevens begrepen het profielwerkstuk.
 - f. in het profiel techniek in het vrije deel twee nog niet in het profieldeel gekozen vakken: Duitse taal, natuur- en scheikunde 2, biologie, geschiedenis, aardrijkskunde, beeldende vorming.
 - g. in het profiel economie in het vrije deel twee nog niet in het profieldeel gekozen vakken: Duitse taal, wiskunde, biologie, geschiedenis, aardrijkskunde, beeldende vorming.
 - h. in het profiel zorg en welzijn in het vrije deel twee nog niet in het profieldeel gekozen vakken: Duitse taal, natuur- en scheikunde 1, natuur- en scheikunde 2, wiskunde, geschiedenis, aardrijkskunde, beeldende vorming.
 - i. in het profiel landbouw in het vrije deel twee nog niet in het profieldeel gekozen vakken: Duitse taal, natuur- en scheikunde 2, biologie, geschiedenis, aardrijkskunde, beeldende vorming.
 - j. de rekentoets
2. Het bevoegd gezag van een school voor vmbo theoretische leerweg kan een leerling, na overleg met de leerling en, indien de leerling minderjarig is, met diens ouders, voogden of verzorgers, ontheffing verlenen van het volgen van het onderwijs in het vak lichamelijke opvoeding indien de leerling vanwege diens lichamelijke gesteldheid niet in staat is dit onderwijs te volgen.

Hoofdstuk 3: Regeling van het eindexamen

Afdeling 1 Examenreglement en programma van toetsing en afsluiting

Artikel 12. Examenreglement en programma van toetsing en afsluiting

1. Elke locatie heeft een eigen examenreglement. In dit examenreglement zijn naast de door de scholengemeenschap vastgestelde regels, de regels geldend voor de locatie opgenomen. Het pta wordt volledig door de locatie vastgesteld. Het examenreglement wordt door het bevoegd gezag van de locatie vastgesteld en bevat in elk geval:
 - a. regels over de organisatie van het eindexamen en de gang van zaken tijdens het eindexamen;
 - b. informatie over de toepassing van de maatregelen bedoeld in artikel 2;
 - c. inhaal- en herkansingsmogelijkheden van het schoolexamen, waarbij in ieder geval wordt voorzien in een inhaalmogelijkheid voor de kandidaat die door ziekte of ten gevolge van een bijzondere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid niet in staat is geweest aan een of meer toetsen van het schoolexamen deel te nemen; en
 - d. in het geval van een school voor voortgezet onderwijs, de samenstelling en het adres van de in artikel 2, zesde en zevende lid, bedoelde commissie van beroep.
2. Het bevoegd gezag zendt jaarlijks voor 1 oktober het vastgestelde examenreglement aan de kandidaten en de inspectie.

Artikel 13. Programma van Toetsing en Afsluiting

1. Het bevoegd gezag stelt jaarlijks voor 1 oktober een programma van toetsing en afsluiting vast voor het desbetreffende schooljaar.
2. Het programma van toetsing en afsluiting vermeldt in ieder geval:
 - a. welke examenstof van het examenprogramma in het schoolexamen wordt getoetst;
 - b. welke door het bevoegd gezag vast te stellen examenstof in het schoolexamen wordt getoetst;
 - c. de inhoud van de toetsen die onderdeel uitmaken van het schoolexamen;
 - d. de wijze waarop en tijdvakken waarbinnen de toetsen en herkansingen van het schoolexamen plaatsvinden;
 - e. de regels voor de wijze waarop het cijfer voor het schoolexamen voor een kandidaat tot stand komt.
3. Het bevoegd gezag draagt er zorg voor dat ten aanzien van de toetsen die deel uitmaken van het schoolexamen, in het programma van toetsing en afsluiting duidelijk en herleidbaar wordt aangegeven welke toetsen bijdragen aan de afsluiting van:
 - a. de verplichte examenstof van het examenprogramma die behoort bij het schoolexamen;
 - b. de examenstof van het examenprogramma die behoort tot de verplichte examenstof van het centraal examen, maar die ook in het schoolexamen zal worden getoetst; en
 - c. examenstof die is gekozen door het bevoegd gezag.
4. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op deeleindexamens.

Artikel 14. Programma van Toetsing en Afsluiting: Wijziging

1. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs respectievelijk de examencommissie vavo kan het programma van toetsing en afsluiting na 1 oktober slechts wijzigen:
 - a. in het geval van een bijzonder onvoorziene omstandigheid die leidt tot praktische onuitvoerbaarheid van het programma van toetsing en afsluiting; of
 - b. ter verbetering van een kennelijke onjuistheid of kennelijke onvolledigheid in het programma van toetsing en afsluiting.
2. De examencommissie van de school voor voortgezet onderwijs wordt vooraf in de gelegenheid gesteld om te adviseren over een wijziging als bedoeld in het eerste lid.
3. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs wijkt bij de vaststelling van een wijziging van het programma van toetsing en afsluiting slechts af van het advies van de examencommissie nadat het bevoegd gezag:
 - a. overleg heeft gepleegd met de examencommissie; en
 - b. de afwijking schriftelijk heeft gemotiveerd.

Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op deeleindexamens.

Afdeling 2 Schoolexamen**Artikel 15a Tijdvakken schoolexamen**

1. Het schoolexamen havo vangt aan op 1 oktober van het vierde leerjaar.
2. Het schoolexamen vmbo vangt aan op 1 oktober van het derde leerjaar.
3. Het schoolexamen wordt uiterlijk 15 werkdagen voor de aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen afgesloten met dien verstande, dat de werkdagen in de meivakantie en de verlengde meivakantie in deze telling meetellen (officiële feestdagen niet).
4. Het bevoegd gezag kan in afwijking van het derde lid een kandidaat die ten gevolge van ziekte of een andere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid het schoolexamen niet heeft kunnen afsluiten voor aanvang van het eerste tijdvak, in de gelegenheid stellen het schoolexamen in dat vak af te sluiten voor het centraal examen in dat vak, doch na aanvang van het eerste tijdvak.

Artikel 15b Wijze van toetsen

1. De toetsen van het schoolexamen kunnen als mondeling toets, als schriftelijke toets, als praktische opdracht, als portfolio, als handelingsdeel of als profielwerkstuk worden afgenomen.
2. Praktische opdrachten, het profielwerkstuk, en handelingsdelen zijn als groepsopdracht mogelijk.
3. De toetsen van het schoolexamen kunnen afgenomen worden in aanwezigheid van andere kandidaten die in hetzelfde vak eindexamen doen.
4. Bij elke toets kan de directeur een tweede examinerator toestaan.

Artikel 15c Te laat komen en verhindering tijdens het schoolexamen

1. Een kandidaat die te laat komt, mag tot uiterlijk vijftien minuten na de aanvang van de toets tot die toets worden toegelaten
2. Het meer dan vijftien minuten te laat komen of het niet verschijnen, zonder geldige reden, van een kandidaat bij een toets van het schoolexamen, wordt als onregelmatigheid aangemerkt.
3. De kandidaat die om een geldige reden, ter beoordeling van de directeur, is verhinderd bij een toets van het schoolexamen krijgt een vervangende toets voorgelegd.

Artikel 15d Herkansing per vak

1. Een kandidaat, die eindexamen aflegt, kan in twee periodes per schooljaar een toets herkansen. Uitgezonderd zijn: handelingsdelen, portfolio's en praktische opdrachten.
2. Regels omtrent deze herkansing zijn opgenomen in het toetsprotocol van de locatie.
3. De kandidaat, die eindexamen havo of vmbo aflegt, meldt zijn herkansing via het inschrijfformulier dat wordt opgestuurd naar alle kandidaten, aan. Dit formulier moet voor de aangegeven deadline, welke staat vermeld op het formulier, worden teruggestuurd naar de secretaris van het eindexamen. Formulieren die worden ingestuurd na de deadline worden niet meer geregistreerd.
4. De herkansingen vinden op een daarvoor in de jaarkalender aangegeven moment plaats.
5. Het hoogste van de cijfers behaald bij de herkansing van de toets in een vak en bij de eerder afgelegde toets in dat vak geldt als het definitieve cijfer van de toets in dat vak.
6. Toetsen waarvan het resultaat tot stand is gekomen op grond van artikel 2, lid 2, zijn uitgesloten van herkansing per vak.

Artikel 15e Vrijstellingen

1. De leerling van een school voor havo die in het bezit is van het vmbo en die één of meer vakken heeft afgesloten op havo of vwo niveau, is vrijgesteld van het volgen van onderwijs in dit vak respectievelijk deze vakken.
2. De leerling van een school voor havo die in het bezit is van het vmbo en die één of meer vakken heeft afgesloten op havo of vwo niveau, is vrijgesteld van het volgen van onderwijs in dit vak respectievelijk deze vakken.
3. Leerlingen die in een voorexamenklas doubleren, krijgen voor de vakken waarin geen centraal examen wordt afgelegd, te weten: CKV, Maatschappijleer, BSM en Wiskunde D en in voorkomend geval voor het profielwerkstuk een vrijstelling voor het volgen van onderwijs, indien op het moment van de vaststelling van de overgang het eindresultaat 'voldoende' of het eindcijfer 6,0 of meer is behaald. De reeds behaalde resultaten worden dan meegenomen in het nieuwe schooljaar.
4. Leerlingen die voor het eindexamen zijn afgewezen of terug zijn getrokken voor het examen, krijgen voor de vakken waarin geen centraal examen wordt afgelegd, te weten: CKV, Maatschappijleer, BSM en Wiskunde D en in voorkomend geval voor het profielwerkstuk een vrijstelling voor het volgen van onderwijs, indien op het moment van de vaststelling van de eindexamenuitslag het eindresultaat 'voldoende' of het eindcijfer 6,0 of meer is behaald. De reeds behaalde resultaten worden meegenomen in het nieuwe schooljaar.
5. Leerlingen die in een voorexamenklas doubleren, kunnen met betrekking tot een vak waarin tevens een centraal schriftelijk examen is, voor de onderdelen die alleen in het schoolexamen worden getoetst een vrijstelling krijgen voor het volgen van onderwijs, indien op het moment van vaststelling van de overgang het resultaat van het onderdeel 'voldoende of (onafgerond) het cijfer 6,0 of meer is behaald. Deze onderdelen zijn in het programma van toetsing en afsluiting aangegeven. De reeds behaalde resultaten worden dan meegenomen in het nieuwe schooljaar.
6. Leerlingen die voor het eindexamen zijn afgewezen, kunnen met betrekking tot een vak waarin tevens een centraal schriftelijk examen is, voor de onderdelen die alleen in het schoolexamen

worden getoetst een vrijstelling krijgen voor het volgen van onderwijs, indien op het moment van de vaststelling van de eindexamenuitslag het resultaat van het onderdeel 'voldoende' of (onafgerond) het cijfer 6,0 of meer is behaald. Deze onderdelen zijn in het programma van toetsing en afsluiting aangegeven. De reeds behaalde resultaten worden meegenomen in het nieuwe schooljaar.

7. Het bovenstaande betekent dat de leerling geen vrijstelling krijgt voor dit onderdeel, maar wordt vrijgesteld in het volgen van onderwijs. Een leerling heeft ten allen tijde het recht om een reeds behaald resultaat te verbeteren en dus ook het onderwijs te volgen.

Artikel 16. Mededeling beoordeling schoolexamen

1. De examinator stelt binnen 15 schooldagen na een afgelegde toets van het schoolexamen de kandidaat op de hoogte van het resultaat en de wijze waarop het resultaat tot stand gekomen is.
2. De secretaris van het eindexamen maakt, binnen twintig schooldagen na elke schoolexamenweek, bekend, voor zover van toepassing:
 - welke cijfers zijn behaald voor het schoolexamen,
 - de beoordeling van de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld,
 - de beoordeling van het profielwerkstuk in het vmbo, en
 - de beoordeling van de maatschappelijke stage.
3. De directeur maakt voor aanvang van het centraal examen aan de kandidaat bekend, voor zover van toepassing:
 - a. een overzicht van behaalde resultaten van alle onderdelen in het examendossier;
 - b. een overzicht van de cijfers die de kandidaat heeft behaald voor het schoolexamen;
 - c. de beoordeling voor de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld; en
 - d. de beoordeling van het profielwerkstuk in het vmbo.
4. De directeur, de examensecretaris tekenen voor verstrekking van de in het derde lid genoemde overzichten en beoordelingen aan de kandidaat.
5. De kandidaat tekent voor ontvangst van de in het derde lid genoemde overzichten en beoordelingen.

Artikel 17. Beoordeling schoolexamen

1. De cijfers van toetsen van het schoolexamen worden uitgedrukt in een cijfer uit een schaal van cijfers lopende van 1 tot en met 10 met de daartussen liggende cijfers met 1 decimaal.
2. Indien een kandidaat een toets van het schoolexamen aflegt bij twee examinatoren stellen de examinatoren in onderling overleg het cijfer van de toets vast. Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het cijfer bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde cijfer. Indien de uitkomst van deze berekening geen getal met 1 decimaal is, wordt de eerste decimaal met 1 verhoogd, indien het tweede cijfer achter de komma 5 of hoger is.
3. De toetsen van de kunstvakken en het vak lichamelijke opvoeding uit het gemeenschappelijk deel van elk profiel worden beoordeeld met 'voldoende' of 'goed'. Deze beoordeling gaat uit van de mogelijkheden van de leerling en geschiedt op de grondslag van het genoegzaam afsluiten van de toets.
4. Het overschrijden van een deadline zonder geldige reden, ter beoordeling van de directeur, wordt beschouwd als een onregelmatigheid. Vervolgens treedt artikel 2 in werking.
5. De opdrachten van de handelingsdelen moeten 'naar behoren' zijn afgerond.
6. Indien in een vak tevens centraal examen wordt afgelegd, worden de in het zesde lid genoemde cijfers gebruikt met de daartussen liggende cijfers met 1 decimaal.

7. De examinator bepaalt het cijfer van het schoolexamen voor een vak d.m.v. het gewogen gemiddelde van de cijfers van de afzonderlijke toetsen. Dit is een eindcijfer met één decimaal. De afronding geschiedt als volgt:
 - Indien het tweede cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond. Bijvoorbeeld een 5,44 wordt dan een 5,4.
 - Indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond. Bijvoorbeeld een 5,45 wordt dan een 5,5.
8. In afwijking van het zesde lid, worden de kunstvakken en het vak lichamelijke opvoeding uit het gemeenschappelijk deel van elk profiel, beoordeeld met 'voldoende' of 'goed'. Deze beoordeling gaat uit van de mogelijkheden van de leerling en geschiedt op de grondslag van het genoegzaam afsluiten van de desbetreffende vakken, zoals blijkend uit het examendossier.
9. In afwijking van het zesde lid wordt het profielwerkstuk in het vmbo en de maatschappelijke stage beoordeeld met 'voldoende' of 'goed'. Deze beoordeling geschiedt op de grondslag van het genoegzaam voltooien van het profielwerk in het vmbo en de maatschappelijke stage, zoals blijkend uit het examendossier.
10. Het profielwerkstuk in het vmbo wordt beoordeeld door tenminste twee examinatoren die de kandidaat hebben begeleid bij de totstandkoming van het profielwerkstuk.
11. Een kandidaat kan bezwaar aantekenen tegen de wijze waarop een (school)examen is afgenomen, tegen de inhoud van een examen of tegen de beoordeling en uitslag. Hiertoe dient de kandidaat binnen 10 schooldagen nadat de uitslag schriftelijk is meegedeeld zijn bezwaarschrift in bij de directeur. Na ontvangst zal de directeur binnen 10 werkdagen zijn beslissing kenbaar maken.
12. De kandidaat kan bij de in artikel 2, lid zes, genoemde commissie van beroep tegen de beslissing van de directeur in beroep gaan. Artikel 2, lid 7, is overeenkomstig van toepassing.

Artikel 18. Herexamen schoolexamen

1. Het bevoegd gezag kan bepalen dat de kandidaat die eindexamen of deeleindexamen aflegt, voor één of meer vakken het schoolexamen waarin geen centraal examen wordt afgenomen, opnieuw kan afleggen. Het herexamen omvat door het bevoegd gezag aangegeven onderdelen van het examenprogramma. Met dien verstande dat het bevoegd gezag dit recht in elk geval verleent voor het vak maatschappijleer behorend tot het gemeenschappelijk deel van de leerwegen, indien de kandidaat voor dat vak een eindcijfer heeft behaald lager dan 6.
2. Voor een kandidaat, die eindexamen vmbo theoretische leerweg aflegt, kan het bevoegd gezag dit recht in elk geval verlenen voor het vak maatschappijleer behorend tot het gemeenschappelijk deel van de leerwegen, indien de kandidaat voor dat vak een eindcijfer heeft behaald lager dan 6.
3. De kandidaat meldt zijn herexamen schoolexamen op een daarvoor in de jaarkalender aangegeven moment, schriftelijk (digitaal), onder vermelding van het vak, dat hij wil herkansen, aan bij de secretaris van het eindexamen.
4. Het herexamen schoolexamen omvat de door de examencommissie aangegeven onderdelen van het examenprogramma.
5. Het herexamen schoolexamen vindt op een daarvoor in de jaarkalender aangegeven moment plaats, doch uiterlijk een week voor aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen.
6. Het bevoegd gezag stelt vast hoe het cijfer van het herexamen schoolexamen in dat vak wordt bepaald.
7. Het hoogste van de cijfers behaald bij het herexamen schoolexamen in dat vak en bij het eerder afgelegde schoolexamen in dat vak geldt als het definitieve cijfer van het schoolexamen in dat vak.

Hoofdstuk 4: Centraal examen

Artikel 19. Centraal examen in eerder leerjaar

1. Het bevoegd gezag kan het bevoegd gezag een leerling uit het voorlaatste of direct daaraan voorafgaande leerjaar toelaten tot het centraal examen in één of meer vakken, niet zijnde alle vakken van het eindexamen. ([Artikel 2.56 Wet Voortgezet Onderwijs 2020, 4e lid](#))
2. Bij toepassing van het eerste lid wordt het schoolexamen in dat vak of die vakken afgesloten voordat in dat leerjaar het centraal examen in dat vak of die vakken aanvangt.
3. Indien toepassing wordt gegeven aan het eerste lid, wordt het derde tijdvak aansluitend aan het voorlaatste of direct daaraan voorafgaande leerjaar afgenomen door het College voor toetsen en examens.
4. Indien de leerling in één of meer vakken centraal examen heeft afgelegd in het voorlaatste of direct daaraan voorafgaande leerjaar, en niet is bevorderd tot het volgende leerjaar, vervallen de met dit centraal examen of deze centrale examens behaalde resultaten.

Artikel 20. Regels omtrent het centraal examen

1. Tijdens een toets van het centraal examen worden aan de kandidaten geen mededelingen van welke aard ook, aangaande de opgaven gedaan, uitgezonderd mededelingen van het College voor toetsen en examens.
2. De directeur draagt er zorg voor dat het nodige toezicht bij het centraal examen wordt uitgeoefend.
3. Een kandidaat die te laat komt, mag tot uiterlijk een half uur na de aanvang van de toets tot die toets worden toegelaten.
4. De aan de kandidaten voorgelegde opgaven voor een toets van het centraal examen blijven in het examenlokaal tot het einde van die toets.

Artikel 21. Verhinderung centraal examen

1. Indien een kandidaat om een geldige reden ter beoordeling van de directeur is verhinderd bij één of meer toetsen in het eerste tijdvak tegenwoordig te zijn, wordt hem in het tweede tijdvak de gelegenheid gegeven het centraal examen voor ten hoogste twee toetsen per dag alsnog te voltooien.
2. Indien een kandidaat in het tweede tijdvak evenzeer verhinderd is, of wanneer hij het centraal examen in het tweede tijdvak niet kan voltooien, wordt hij in de gelegenheid gesteld in het derde tijdvak ten overstaan van het College voor toetsen en examens te voltooien. [Artikel 3.29 Uitvoeringsbesluit WVO 2020](#)
3. De kandidaat meldt zich zo spoedig mogelijk door tussenkomst van de directeur aan bij het College voor toetsen en examens.
4. Indien het bevoegd gezag op grond van [Artikel 3.27 Uitvoeringsbesluit WVO 2020](#), zevende lid, van het Eindexamenbesluit, zelf de afnametijdstippen bepaalt, kan de directeur een kandidaat de gelegenheid geven om binnen de afnameperiode die het College van toetsen en examens daarvoor heeft ingesteld, alsnog de toetsen te voltooien waarvoor hij eerder was verhinderd.

Hoofdstuk 5: Uitslag, herkansing en diplomering

Artikel 22. Eindcijfer eindexamen

1. Het eindcijfer voor alle vakken van het eindexamen wordt uitgedrukt in een geheel cijfer uit de reeks 1 tot en met 10.
2. De directeur bepaalt het eindcijfer op het rekenkundig gemiddelde van het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen. Indien de uitkomst van de berekening niet een geheel getal is, wordt dat getal indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond.
3. Indien in een vak alleen een schoolexamen is gehouden is het cijfer voor het schoolexamen tevens het eindcijfer.

Artikel 23. Uitslag eindexamen leerwegen vmbo

1. De kandidaat die het eindexamen van een leerweg in het vmbo heeft afgelegd, is geslaagd indien:
 - a. het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is;
 - b. hij voor het vak Nederlandse taal als eindcijfer 5 of meer heeft behaald;
 - c. hij onverminderd onderdeel b:
 - 1°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of meer en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;
 - 2°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald; of
 - 3°. voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald;
 - d. hij voor geen van de onderdelen, genoemd in het derde en vierde lid, lager dan het eindcijfer 4 heeft behaald;
 - e. hij voor de vakken lichamelijke opvoeding en het kunstvak uit het gemeenschappelijk deel de kwalificatie «voldoende» of «goed» heeft behaald;
 - f. als het een eindexamen gemengde of theoretische leerweg betreft: hij voor het profielwerkstuk de kwalificatie «voldoende» of «goed» heeft behaald.
2. Bij de uitslagbepaling volgend het eerste lid, onderdeel c, wordt in de theoretische leerweg het eindexamen van een profielvak of beroepsgerichte keuzevak behorend tot het eindexamen van de gemengde leerweg niet betrokken, tenzij deze vakken samen tenminste een volledig beroepsgericht programma vormen. In dat geval is het vierde lid van overeenkomstige toepassing.
3. Bij de uitslagbepaling volgens het eerste lid, onderdeel c, wordt in de basisberoepsgerichte leerweg en de kaderberoepsgerichte leerweg het gemiddelde van de eindcijfers van alle beroepsgerichte keuzevakken aangemerkt als het eindcijfer van één vak.
4. Bij de uitslagbepaling volgens het eerste lid, onderdeel c, wordt in de gemengde leerweg het gemiddelde van de eindcijfers van het profielvak en alle beroepsgerichte

keuzevakken aangemerkt als het eindcijfer van één vak met dien verstande dat het eindcijfer voor het profielvak daarbij net zo vaak meetelt als het aantal eindcijfers van de beroepsgerichte keuzevakken dat in de berekening wordt betrokken.

5. De directeur bepaalt het eindcijfer, bedoeld in het derde en vierde lid, als het rekenkundig gemiddelde van de eindcijfers van de samenstellende onderdelen. Indien de uitkomst van deze berekening niet een geheel getal is, wordt dat getal indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond.
6. In afwijking van het eerste lid, is de kandidaat die eindexamen vmbo in de basisberoepsgerichte leerweg heeft afgelegd ter afsluiting van een leerwerktraject als bedoeld in artikel 10b1 van de wet geslaagd indien hij:
 - a. voor het vak Nederlandse taal het eindcijfer 6 of meer heeft behaald;
 - b. voor het profielvak het eindcijfer 6 of meer heeft behaald; en
 - c. als eindcijfer, bedoeld in het derde lid, 6 of meer heeft behaald.

Indien de vakken waarin examen is afgelegd, tezamen een eindexamen vormen van de basisberoepsgerichte leerweg, zijn het eerste en derde lid van overeenkomstige toepassing.

7. Zodra de eindcijfers en indien mogelijk de uitslag zijn vastgesteld, maakt de directeur deze schriftelijk aan de kandidaat bekend, onder mededeling van het in artikel 25 bepaalde. De uitslag is de definitieve uitslag indien artikel 25, eerste lid, geen toepassing vindt.

Artikel 24. Uitslag eindexamen havo en vwo

1. De kandidaat die eindexamen havo of vwo heeft afgelegd, is geslaagd indien:
 - a. het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is;
 - b. hij: voor één van de vakken Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur en voor zover van toepassing wiskunde A, wiskunde B of wiskunde C als eindcijfer 5 of meer heeft behaald en hij voor het andere vak dan wel andere hier genoemde vakken als eindcijfer 6 of meer heeft behaald,
 - c. hij onverminderd onderdeel b:
 - 1°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of meer en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;
 - 2°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt;
 - 3°. voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt; of
 - 4°. voor één van de vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld als eindcijfer 4 en voor één van deze vakken als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt;
 - d. hij voor geen van de onderdelen, genoemd in het tweede lid, lager dan het eindcijfer 4 heeft behaald;

- e. hij voor het vak lichamelijke opvoeding van het gemeenschappelijk deel van elk profiel alsmede voor de maatschappelijke stage, de kwalificatie «voldoende» of «goed» heeft behaald.
2. Bij de uitslagbepaling volgens het eerste lid, wordt het gemiddelde van de eindcijfers van ten minste de volgende onderdelen aangemerkt als het eindcijfer van één vak, voor zover voor deze onderdelen een eindcijfer is bepaald: culturele en kunstzinnige vorming, maatschappijleer en het profielwerkstuk.
 1. De directeur bepaalt het eindcijfer, bedoeld in het tweede lid, als het rekenkundig gemiddelde van de eindcijfers van de samenstellende onderdelen. Indien de uitkomst van deze berekening niet een geheel getal is, wordt dat getal indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond.
 2. Zodra de eindcijfers en indien mogelijk de uitslag zijn vastgesteld, maakt de directeur deze schriftelijk aan de kandidaat bekend, onder mededeling van het in artikel 25 bepaalde. De uitslag is de definitieve uitslag indien artikel 25, eerste lid, geen toepassing vindt.

Artikel 25. Herkansing centraal examen

1. De kandidaat heeft het recht om voor één vak van het eindexamen waarin hij al centraal examen heeft afgelegd, in het tweede of, indien artikel 21, eerste lid, van toepassing is, derde tijdvak, opnieuw deel te nemen aan het centraal examen of aan het cspe. Bij het eindexamen van de basis- of kaderberoepsgerichte leerweg heeft de kandidaat het recht, bedoeld in de eerste volzin, ook voor het cspe dat door het bevoegd gezag aansluitend aan het eerste tijdvak of in het tweede tijdvak wordt afgenomen. De herkansing van het cspe bestaat uit het opnieuw afleggen van deze toets of van één of meer onderdelen daarvan. De kandidaat heeft het recht, bedoeld in de eerste volzin, alleen indien op grond van artikel 23, zevende lid, of artikel 23, vierde lid, de eindcijfers zijn bekendgemaakt.
2. De kandidaat stelt de directeur voor een door deze laatste te bepalen dag en tijdstip schriftelijk in kennis van gebruikmaking van het in het eerste lid bedoelde recht.
3. Het hoogste van de cijfers behaald bij de herkansing en bij het eerder afgelegde centraal examen geldt als definitief cijfer voor het centraal examen.
4. Na afloop van de herkansing wordt de uitslag definitief vastgesteld en wordt deze schriftelijk aan de kandidaat bekendgemaakt.
5. Na afloop van een herkansing in het voorlaatste leerjaar of direct daaraan voorafgaande leerjaar wordt het eindcijfer schriftelijk aan de kandidaat bekend gemaakt.
6. Het eerste tot en met vierde lid zijn van overeenkomstige toepassing op de vakken waarin in een examenjaar deeleindexamen is afgelegd. De kandidaat die in een examenjaar zowel eindexamen als een of meer deeleindexamens aflegt, oefent het in het eerste lid bedoelde recht per examenjaar ten hoogste eenmaal uit.

Artikel 26. Afleggen eindexamen in vak op oorspronkelijk niveau na eindexamen in zelfde vak op hoger niveau

Indien een kandidaat gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid tot het afleggen van eindexamen in een vak op hoger niveau dan het niveau van de schoolsoort leerweg van inschrijving, stelt de directeur de kandidaat in de gelegenheid in dat vak alsnog het eindexamen af te leggen van die schoolsoort of leerweg.

Artikel 27. Duplicaten en afgifte verklaringen

1. Duplicaten van afgegeven diploma's, certificaten, vrijstellingsbewijzen en cijferlijsten worden niet verstrekt.
2. Een schriftelijke verklaring dat een in het eerste lid bedoeld document is afgegeven, welke

verklaring dezelfde waarde heeft als dat document zelf, kan uitsluitend door Onze Minister worden verstrekt.

Hoofdstuk 6: Overige bepalingen

Artikel 28. Afwijking wijze van examineren

1. De directeur kan toestaan dat een gehandicapte kandidaat het examen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden van die kandidaat. In dat geval bepaalt de directeur de wijze waarop het examen zal worden afgelegd. Hij doet hiervan zo spoedig mogelijk mededeling aan de inspectie.
2. Tenzij sprake is van een objectief waarneembare lichamelijke handicap, geldt ten aanzien van de in het eerste lid bedoelde aangepaste wijze van examineren dat:
 - a. er een deskundigenverklaring is die door een ter zake deskundige psycholoog of orthopedagoog is opgesteld,
 - b. de aanpassing voor zover betrekking hebbend op het centraal examen in ieder geval kan bestaan uit een verlenging van de duur van de desbetreffende toets van het centraal examen met ten hoogste 30 minuten, en
 - c. een andere aanpassing slechts kan worden toegestaan voor zover daartoe in de onder a genoemde deskundigenverklaring ten aanzien van betrokkene een voorstel wordt gedaan dan wel indien de aanpassing aantoonbaar aansluit bij de begeleidingsadviezen, vermeld in die deskundigenverklaring.
3. Het bevoegd gezag kan in verband met onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal afwijken van de voorschriften gegeven bij of krachtens dit besluit, ten aanzien van een kandidaat die met inbegrip van het schooljaar waarin hij eindexamen aflegt, ten hoogste zes jaren onderwijs in Nederland heeft gevolgd en voor wie het Nederlands niet de moedertaal is. De in de eerste volzin bedoelde afwijking kan betrekking hebben op:
 - a. het vak Nederlandse taal en literatuur;
 - b. het vak Nederlandse taal;
 - c. enig ander vak waarbij het gebruik van de Nederlandse taal van overwegende betekenis is.
4. De in het derde lid bedoelde afwijking bestaat voor zover betrekking hebbend op het centraal examen slechts uit een verlenging van de duur van de desbetreffende toets van het centraal examen met ten hoogste 30 minuten en het verlenen van toestemming tot het gebruik van een verklarend woordenboek der Nederlandse taal.
5. Van elke afwijking op grond van het derde lid wordt mededeling gedaan aan de inspectie.

Artikel 29. Inzage centraal examenwerk

1. Iedere (oud)examenkandidaat kan de directeur binnen de bewaartermijn schriftelijk verzoeken om inzage in haar/zijn eigen centraal examenwerk.
2. De directeur wijst schriftelijk een inzagemoment toe.
3. De inzage van het eigen centraal examenwerk vindt onder leiding van de examensecretaris plaats. Betreft de inzage het centraal examenwerk van het vak van de examensecretaris dan wordt deze vervangen door de plaatsvervangend examensecretaris.
4. De (oud)examenkandidaat kan zich bij de inzage van haar/zijn eigen centraal examenwerk door een door haar/hem aan te wijzen meerderjarige laten bijstaan.
5. De (oud)examenkandidaat mag tijdens de inzage de beschikking hebben over het correctievoorschrift. Tevens kan de (oud)examenkandidaat vragen om een kopie van haar/zijn centraal examenwerk.
6. Een aanwijsbare fout bij de correctie meldt de (oud)examenkandidaat 24 uur voor afloop van het aanmeldingsmoment voor het tweede tijdvak, respectievelijk het derde tijdvak, schriftelijk en onderbouwd met argumenten bij de directeur.

7. De eerste corrector kijkt op verzoek van de directeur of op grond van de argumenten van de (oud)examenkandidaat of naar zijn eigen mening een aanpassing van de score aan de orde is.
8. De eerste corrector voert overleg met de tweede corrector over de eventuele aanpassing van de score. Het resultaat van dit overleg wordt schriftelijk vastgelegd en aan de directeur medegedeeld.
9. Alleen als beide correctoren in overleg tot de conclusie komen dat de score wordt aangepast, wordt deze aangepast.
10. De directeur past de uitslag aan en deelt deze de (oud)examenkandidaat mede.
11. Als beide correctoren van mening zijn dat de score niet dient te worden aangepast, laat de directeur dat aan de (oud)examenkandidaat weten.
12. Tegen het in lid 9 en 11 genoemde besluit kan de (oud)examenkandidaat niet in beroep.

Artikel 30. Spreiding voltooiing eindexamen

1. Het bevoegd gezag kan, de inspectie gehoord, toestaan dat ten aanzien van een kandidaat die in het laatste leerjaar langdurig ziek is, en ten aanzien van een kandidaat die lange tijd ten gevolge van een bijzondere, van de wil van de kandidaat onafhankelijke omstandigheid niet in staat is geweest het onderwijs in alle betrokken eindexamenvakken gedurende het laatste leerjaar te volgen, het centraal examen en in voorkomend geval het schoolexamen, voor een deel van de vakken in het ene schooljaar en voor het andere deel in het daarop volgende schooljaar wordt afgelegd. In dat geval wordt het eindexamen in een vak in het eerste of in het tweede van deze schooljaren afgesloten.
2. Het bevoegd gezag geeft zijn in het eerste lid bedoelde toestemming uiterlijk voor de aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen. In bijzondere gevallen kan het bevoegd gezag afwijken van de eerste volzin ten behoeve van een kandidaat die nog niet in alle betrokken eindexamenvakken centraal examen heeft afgelegd.
2. Artikel 25, is ten aanzien van de kandidaat van toepassing in het eerste en in het tweede schooljaar van het gespreid centraal examen, met dien verstande dat het in dat artikel bedoelde recht in het eerste schooljaar ontstaat nadat de eindcijfers van de vakken waarvoor in het eerste schooljaar het centraal examen is afgesloten, voor de eerste maal zijn vastgesteld.
3. De directeur en de examensecretaris stellen op verzoek van de kandidaat de uitslag van het eindexamen reeds vast aan het einde van het eerste schooljaar van het gespreid centraal examen of het gespreid schoolexamen, met overeenkomstige toepassing van artikel 23 of artikel 24.

Artikel 31. Overgangsbepaling schoolexamen rekenen

1. Het eindexamen vmbo en havo omvat voor leerlingen die geen eindexamen afleggen in het vak wiskunde een schoolexamen rekenen.
2. In afwijking van het eerste lid is een kandidaat die in het bezit is van het diploma van een leerweg in het vmbo en die het schoolexamen rekenen heeft afgelegd zoals dit op grond van artikel 2, tweede lid, aanhef en onderdeel c, van de Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen is vastgesteld voor het eindexamen vmbo, bij het afleggen van het eindexamen in een andere leerweg van het vmbo, vrijgesteld van het schoolexamen rekenen.
3. Het cijfer voor het schoolexamen rekenen weegt niet mee in de uitslagbepaling voor het eindexamen vmbo en havo.
4. Het cijfer voor het schoolexamen rekenen vermeld op een bijlage bij de cijferlijst.
5. Indien de kandidaat is vrijgesteld van het schoolexamen rekenen op grond van het tweede lid, wordt het schoolexamen rekenen vermeld op een bijlage bij de cijferlijst, zonder vermelding van een cijfer.

6. Het vierde lid is van overeenkomstige toepassing op het eindcijfer van het vak wiskunde, indien de kandidaat het eindexamen wiskunde heeft afgelegd, het eindcijfer voor wiskunde niet is betrokken in de uitslagbepaling en de kandidaat bedenkingen heeft geuit tegen het opnemen van het eindcijfer van het vak wiskunde op de cijferlijst.
7. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op de kandidaat die het eindexamen vmbo in de basisberoepsgerichte leerweg aflegt ter afsluiting van een leerwerktraject.
8. Dit artikel vervalt op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.